

RICHARD
SOBOTKA

AŽ SKŘIVAN
ZAZPÍVÁ

RICHARD SOBOTKA

AŽ SKŘIVAN ZAZPÍVÁ

Příběhy o zoufalství lidí obyčejných i slavných

2014

Všechny tyto příběhy se odehrály. Okolnosti některých byly možná poněkud jiné, avšak to zoufalství, které ty lidi nakonec dohnalo k onomu hroznému činu muselo být ve všech případech stejně strašné.

Vzpomínka na dětství

Letní den roku devětapadesátého byl nepříjemně horký. Vlaštovky se vrhaly do nízkého okénka, prolétávaly otvorem po chybějící tabulce přímo do malého chlěva, kde měla místo kravka a koza, slepice a pod korytem králíci. Černalo se to uvnitř velkými mouchami, ani jim se v tom horku nechtělo hýbat blaniťými křídly. Vlaštovky je sbíraly rovnou ze stěn a stropu.

Pavel postavil krávě kbelík ke korytu. „Pij!“ Kravka dychtivě smočila nozdry a dlouhými tahy kbelík vyprázdnila. „Chceš další?“ Věděl, že má dost. Až pálivá horkost dne trochu ustoupí, půjde s ní na pašu. Přes den měl ještě nějakou dodělavku ve stolařské dílně. A musí dokončit opravu starých lavic v místním kostele. Dobrá zakázka. Farář platí hotově. Však zase vybere od farníku po drobných mincích. To někteří zákazníci dluží za odvedené dílo třeba i několik let a Pavlovi je stydno dluh připomínat a oni se tváří jako by ztratili paměť.

Pavel měl stolařskou dílnu v rodném domku nedaleko kostela. Byl dobrý pracant. Co kdo potřeboval zhotovit ze dřeva, stůl, kredenc, šatník, postel, i rakev už dělal, všecko dokázal. Jen ta domácnost se mu jaksi nevydařila. On sám mlčenlivý, málokdy ho někdo slyšel promluvit, věčně ponořený sám do sebe. Zato ta jeho Bětko měla jak se patří pořádně prořízlou vyřídilku. Někteří tvrdili, že s ní má Pavel učiněné peklo, jiní se mírnili, že jen očištec na zemi. Peskovala Pavla, věčně ho sekýrovala za každou maličkost, vyčítala co je za nekňuba.

„Štěstí, že nemají děti, měly by si špatnou vzpomínku na celý život,“ říkali lidé.

Byl čas oběda. Namísto do kuchyně zašel Pavel ke studni napít se chladné vody. Nedaleko rostla pokřivená švestka. Strom už byl napůl uschlý, ale pořád ještě dával ovoce. Pamatoval si ho od dětství. Zato rodiče pamatoval jen mlhavě. Nebýt zažloutlé svatební fotografie, ani by neznal jejich podobu.

Ještě otlučený vojenský kufr po tatovi, starém Pavlovi, mu zůstal na památku. Když neměl nic na práci vyšel na půdu, otevřel zaprášený kufr, probíral se v zažloutlých novinách a obrázcích, které tam tata starý Pavel měl jako památku na první světovou vojnu ve které sloužil jako infanterista.

Pavel si jen matně vzpomínal na jeho vyprávění.

„Byli jsme v první linii. Kolem nás bzučely kule jako rozdrážděné divoké včely. Explodovaly granáty. Kamarádi padali jako mouchy, ale já jsem měl štěstí, akorát pár střepin jsem chytil, jednu mám pořád tady ve stehně.“

Také se chlubil vojenskou pistolí, kterou si přinesl na památku z války.

Chlapec Pavel byl ještě docela malý, když tata starý Pavel ovdověl. Ženu Libuši, byla jak bzdinka a pořád pokašlávala, vehnala pod drn tubera.

Tata starý Pavel a chlapec malý Pavel, ještě ani do školy nechodil, zůstali sami.

„Jednou to bude všechno tvoje,“ řekl chlapci tata starý Pavel. „Chalupa, zahrádka, pole, kráva ve chlévě, slepice. Všecko.“

Zavřel vojenský kufr a cestou z půdy vyprávěl malému Pavlovi o stolařině, jaké je to pěkné řemeslo.

Nit vzpomínek přeskřípl Bětčin vrzavý hlas.

„Oběd!“

Pavel postavil hrnek se zbytkem studené vody na studnu, otřel dlaně o kalhoty, vešel do stavení.

Ve dveřích kuchyně zůstal jako opařený. Tolik jídla bývalo na stole jen o velkém svátku, nebo o neděli. Dokonce i ubrus prostřený. Co se to děje? Pavel se ohlédl a jako by neměl jistotu, že vešel do správného stavení.

„Tak si konečně sedni,“ pobídla Bětka.

Očekával obvyklý křik a spílání a třískání hrnců... „Kdyby sis alespoň piliny z těch hader na sobě trochu oprášil, kdo to má pořád uklízet? A co se ovrňuješ? Pokud se ti nelíbí, tak si vař sám!“ Až se chalupa kolikrát třásla. O zábavu měli postaráno i sousedé.

Teď nic.

„Tak už jez, než jídlo vystydne,“ pobídla Bětka. „Co se ošíváš jak u cizích? Řezník měl pěkné maso, tak jsem kousek vzala. Zemáky a zelí máme svoje. Jednou za čas můžeme mít trochu lepší oběd i ve všední den.“

Stále si nebyl jistý, jestli je na tom správném místě. Pořád čekal obvyklé hromobití. Jako by se octl v cizím stavení.

Všichni v Zákolanech věděli, jak Bětka s Pavlem zle zachází, ale co mohli dělat? Jedině Pavla politovat, chudáka, to bylo všechno.

I chlapi s ním soucítili.

„Proč ty jí někdy nevybřinkáš?“ divili se. „Dvakrát třikrát jí naložit krkoškou na řiť, určitě dá pokoj. Hned ti bude podstrojovat, točit se kolem tebe.“

Když chlapům neodpověděl, pomysleli si, že nemá všech pět pohromadě a víc se nestarali. Co by pro něho mohli ještě udělat?

Pavel netušil, proč je na něho Bětka tak zlá. Kdysi tak pěkné a pracovité děvčátko se už zanedlouho po svatbě proměnilo v hotovou fúrii. Nestěžoval si. Bral Bětku takovou jaká byla.

Pravda je, že pokud očistec na zemi existoval, pak právě v jeho chalupě.

„Proč vy se někdy nepřijdete svěřit do zpovědnice,“ ponoukal Pavla farář. „Vymluvíte tu tíhu, co tíží duši, uleví se vám.“

„Však víte, pane faráři, já do kostela moc nechodím, jediné snad na velké svátky,“ odpověděl Pavel.

Zůstal uzavřený, jako ten nejtvrďší vlašský ořech, leda ho roz-bít, aby z něho někdo vypáčil tu tíhu, která ho trápila. Nikdy si nikomu nepostěžoval. Všechno, co ho tížilo, nosil uzamčené hluboko uvnitř sebe.

Zato Bětka chodila co chvíli do kostela. Právě tam si ji vzal farář na paškál.

„Panímámo, vždyť ten váš Pavel je takový hodný mužský a vy na něho pořád tak zle,“ domlouval jí. „Pohleďte na jiné rodiny. Mužskému jen něco přeletí přes nos, už ženu bije, chodí do hospody, všecky peníze propije. A když mu žena řekne slovíčko, už ji zase bije. Ten váš je učiněné dobrotisko, pokora, nikdy si nepostěžuje, všechno odpouští.“

„Já už jsem taková,“ odpověděla Bětka. „Tam u nás doma na pasekách to byl jenom samý křik a hádky. Tata hned bič a muselo být po jeho. Žádné slitování. Když jsem odrostla, nikdo mne nechtěl. I na tancovačce se mi vyhýbali. Jedině Pavel si mne všiml. On byl sirotek. Byl rád, že jsem si ho vzala. A já byla ráda, že jsem se dostala z bídy na pasekách do chalupy k mužskému s řemeslem. Já už jsem se taková zlá asi narodila.“

Stáli v šeru kostela nedaleko oltáře. Tam na tom místě Bětka panáčkovi slíbila, že se svatosvatě polepší a Pavlovi vše vynahradí.

Polévka byla dobrá, i to další, ale Pavel jen uždiboval, jako by svatokrádežně užídal z posvěcené hostie. Byl celý nesvůj. Namísto hromobití se dočkal medových slov.

„Kolik máš ještě té práce pro kostel?“ zeptala se Bětko.

Dokonce si oblékla květované šaty, jak si ji pamatoval ještě z těch pěkných dřívějších časů.

„Dodělávám poslední lavici,“ odpověděl. „Vlastně už je hotova, jen ji ještě trochu připasuju k ostatním.“

„V neděli si můžeme vyjet někam na výlet,“ řekla. „Podívat se třeba na svatý Hostýn. Nebo se projít do polí, nebo kolem řeky.“

Neodpověděl. Hleděl oknem přes červeně kvetoucí muškáty kamsi za obzor, jako by chtěl dohlédnout až do míst, kam ani netušil, že by někdy dohlédnout mohl.

„Nebo si jenom posedíme na lavičce pod hruškou,“ řekla Bětko. „Letos na jaře byla v jednom květu, teď koncem léta bude mít hrušek, že nebudeme vědět co s nimi.“

Jak najednou se všechno zázračně obrátilo na tu krásnější stranu!

Pavel nedojedl.

„Nechutná ti?“ starala se Bětko.

„Bylo to moc dobré, opravdu,“ odpověděl. „Děkuji. Moc ti za všechno děkuji.“

Vyšel na zahrádku. Opíral se o tyčkový plot, hleděl do skomírajícího slunce v záplavě ohnivých oblaků nízko nad obzorem. Bude pršet, věděl. Deště bylo třeba.

Potom se vrátil do domu. Po deskových schodech vyšel na půdu. Matná vzpomínka z dětství ho přivedla k zaprášenému vojenskému kufru.

„Měli jsme pušky,“ vyprávěl starý Pavel chlapci malému Pavlovi. „Také jsme stříleli z kulometů. Taliáni vyběhli ze zákopů, kosili jsme je jako zralé žito. Někdy přišla na řadu také pistole – prásk! Voják padl jako podřátý.“

Chlapec malý Pavel vzal do ruky pistoli, kterou si z války přinesl na památku tata starý Pavel. Pistole byla pro něho těžká, musel ji uchopit oběma rukama. Otáčel se s ní tam na půdě do stran a opakoval po tatovi starém Pavlovi: „Prásk! Prásk! Prásk!“ I na tatu Pavla zamířil. A při tom jednom „Prásk!“ mu prst sklouzl na lučík spouště a nezajištěná pistole vystřelila. Byl v památeční pistoli, kterou si vojín infanterista Pavel Režný přinesl z fronty domů, jediný náboj.

Tata starý Pavel padl jak podřátý.

V zákopech sice smrti unikl, přece ho dostihla.

Strážmistr Lukáš Majerčík, když se dostavil na místo, vyslychal chlapce malého Pavla jak všechno bylo a jak se to všechno událo. Pak napsal do hlášení, že demobilizovaný vojín Pavel Režný, jsa stísněn skolem nebožky ženy a špatnou hospodářskou situací, obrátil v návalu deprese zbraň proti sobě.

Proč kazit život chlapci malému Pavlovi, který ještě nemá z ničeho valný rozum?

Všeobecně se mělo za to, že starý Pavel spáchal sebevraždu. Strážmistr Lukáš Majerčík mlčel, až do své smrti nic nevyzradil.

Pak se na všechno zapomnělo.

O chlapce se postarali příbuzní, nechali ho vyučit truhlářem, jako byl tata starý Pavel. Když chlapec Pavel dospěl v muže, převzal majetek a oženil se s Bětkou ze statku na pasekách.

Ale chlapec nezapomněl. To byl ten kámen, který ho tížil, který v sobě neustále vláčil. Proto se nevzpouzel, když ho žena Bětka peskovala, když mu dělala zle. Nebránil se. To byl jeho pozemský očištec. Zasloužil si ho. Trpěl za to, co tehdy udělal tatovi, i když nechtěně a neúmyslně, ale udělal. Byl to jeho zlý skutek. Vláčel to břemeno životem bez nejmenšího odporu. Zasloužil si trpět.

Teď znovu seděl u zaprášeného vojenského kufru. Byly v něm jen stářím zažloutlé výstřižky z novin, zprávy z první světové války. Jakési staré hadry. Nic víc.

Tak se to tenkrát stalo.

Vlastně to všechno byla jen taková mlhavá vzpomínka na dětství.

Pavel dobře věděl: zasloužil si trpět, zasloužil si očistec.

Jenže teď se najednou Bětko změnila. Nechápal to. Najednou byla zase milá, jako v ten první čas, co se poznali a vzali. V chalupě všechno uklizené, jídlo navařené. Dokonce čistý ubrus na stole.

Pozemský očistec byl v nenávratnu.

Už padal soumrak, ale ve stavení se pořád drželo takové zvláštní ticho.

Bětko se šla porozhlédnout, kde Pavel je. Na dvorku ani na zahrádce nebyl. Ani v dílně. S kravkou na pašu za večerního chládka nešel. Zaběhla se podívat do nedalekého kostela, poslední lavice už byla také opravená, ale pořád ještě zůstala malounko mimo řadu.

Bětko se vrátila do chalupy.

Pavel nebyl ani ve stodole.

Až pak jí napadlo vystoupat po dřevěných schodech na půdu. Určitě zase listuje v zaprášených krámech, které si tata starý Pavel přivezl z války.

Byl tam.

Kdo ví na co Pavel myslel, když si stoupl na tatův dřevěný vojenský kufr. Snad, že se tím pozemským očistcem zatím pořád ještě nedobral úplného spasení. Možná až teď...

Jeden konec provazu uvázal na krov, druhý zaklesl o hrdlo.

Možná prosil tatu za odpuštění. Možná se těšil na shledání s ním. Možná v té poslední chvíli pocítil úlevu, že se konečně zbaví té nesnesitelné tíže z dávného providnění...

Poslední mejdan

Den přímo žhnul. V takový čas je nejlíp u vody. Vlnky rozmarně házejí sluneční prasátka, vodní perly se třpytí jako pravé, smích, nezávazný hovor. Čas plyne tak zvolna, jako by neměl začátek ani konec.

Příjemně bylo také v horském údolí Kání. Horkost dne tlumily okolní strmé svahy s hustým smrkovým porostem. Bystřina tudy zvesela poskakovala. Cesta se klikatinami vlnila až k hřebenu hory v nadmořské výšce přes tisíc metrů, bylo tam možné zahlédnout v zeleni stromů bílé stěny horského hotelu.

Místní byli zvyklí na strmé stoupání cest a chodníků. Na výheň léta. Také na dny chladnější, než měli lidé v nížinách. Na zimy hromsky tuhé a sněhové.

Inu jako horalé.

Všecko brali opravdověji. Nad kolébkou novorozeněte se radovali z nového života. Při veselce skanula kapka lidského štěstí i na ně. A když někdo umřel, smutili jako by pochovali někoho z pokrevní přízně.

Někdy se i poškorpili, ale nikdy ta nenávist nešla až na krev. A uměli se radovat. Popíjeli, jásali, zpívali, objímali se jako rodní bratři.

Nejinak tomu bylo onoho sobotního odpoledne, kdy Vašek Holšák slavil padesátku. Muzika břaněla, halas a tartas, až horám brněly uši.

„Jezte a pijte,“ pobízel hostitel.

Uspořádal mejdan v Kání. Podlouhlá zděná budova sloužila jako hasičská zbrojnice, druhá část byla zařízena jako obchod

Jednota s potravinami. Sice jen přes cestu byla knajpa U Skočků, ale Vašek Holšák, že se všechna ta sláva odbude právě tady. Byly v těch místech do země nabitě stoly a lavice, hasiči tam každým rokem pořádali výlety. Další se uskuteční za měsíc. Vždycky to bylo vydařené odpoledne. Místa dost pro všechny pozvané ze samot z Kútisk, Kamenárky, Javoří, Kněhyňky a Smolného. Nejvíc jich přišlo z Kání, kde se kolem hospody, obchodu s potravinami a hasičské zbrojnice chalupy nahoufovaly.

I Vašek Holšák měl k tomu místu blízko. Byl členem grupy místních hasičů. A posledních patnáct roků tady šéfoval obchodu Jednota s potravinami, kořalkou, tabákem a cigaretami, a také s praktickými potřebami pro domácnost. Sem k němu přicházeli místní pro všelijaké zboží, ale sbíhali se také horalé z okolních svahů. Další obchod byl až pět kilometrů daleko. Místní a lidé z okolních hor chodili nakupovat do Jednoty k Vaškovi Holšákovi. Přišli, nakoupili, popili, poklábosili, zaplatili ušmudlanými bankovkami a ošoupanými mincemi a drápali se s nákupem v batůžku zpátky do hrba, jak těm kopcům také říkali.

Muzika hrála.

Vašek Holšák si zadal místní kapelu na celé odpoledne až do večera, nebo až do noci, to podle toho, jak dlouho se bude chtít hostům posedět. I zatančit si bylo možné na betonovém placu, pokud by někdo chtěl.

„Co nepiješ, Otíku? Všeho je dost!“ pobízel Vašek Holšák.

Pivo teklo proudem. Štamprle s kořalkou pořád štrngaly. Klobásy voněly, hořčice štiplavě dráždila jazyk. Všem chutnal dobrý a jak samet nadýchaný čerstvě upečený chleba. Nechyběla spousta sladkých zákusků.

„Přátelé, přátelé,“ sjednával si Vašek Holšák pozornost. „Berte na vědomí, že dnes není žádné přání nesplnitelné!“

„Ale dyť ty sám nic nepiješ, ani nejíš,“ ozval se Jaroš.

„Neboj, o nic nepřijdu,“ vyslechl odpověď. „Musím mít nad vším dohled, aby třeba někdo neumřel žízní nebo hladem!“

Přisedl na jednu lavici.

„Na tebe jsem si vždycky myslel, Evuško,“ objal pěkně vytvárovanou a pořád ještě i po tváři na úrovni čtyřicátníci kolem ramen. „Ale co mně to bylo platné, když mi tě vyfouknul ten sprosták Tonda.“

„Nebýt těch tvých oslav, dám ti rovnou jednu do kníru,“ naštětil se Tonda. „Jakýpak sprosták? Pokud Evuška nesouhlasila, nic jsem si k ní nedovolil.“

„Evuška byla zkrátka moje tajná láska,“ nedal si oslavenec pokoj.

„Že jsi nikdy nic neřekl!“ podivila se.

„Copak nevidíš, že jsem kvůli tobě zůstal starým mládenkem?“

„Aby ti huba neupadla!“ pleskla ho Evuška. „Co bab za tebou lezlo tady do toho obchodu, jenom co vím z doslechu. A kolik jich bylo, co nevím, to se ani neodvažují odhadnout.“

Je pravda, Vašek Holšák se neoženil, ale přelétavý byl jak motýl. Říkalo se, že někdy pořádal ve skladu svého obchodu mejdan, jídla a pití jako na zámku. Trvala prý ta holaria pokaždé až do rána. Ale jak to bylo doopravdy nevěděl nikdo.

Dechovka nahodila další kousek, příjemný ploužák.

„Nezatančíme si?“ naklonil se Vašek Holšák k další návštěvnici. „Maruška! Má dávná láska! Přece bys mi právě dnes nedala košem!“

„Kolik takových máš?“ křikl Frantin od vedlejšího stolu.

„Na delikátní, intimní a pitomé dotazy neodpovídám!“ opáčil Vašek.

Dechovka hrála.

Kroužili po betonu sami.

Čas pokročil. Soumrak už dávno nahlížel do údolí.

Někteří hosté se vytráceli do nedaleké houštiny, ulevit zažívání, pak zase zpátky ke stolu popravit se tím, čím se pokazili.

„To zase bude v horách nablito!“ ušklíbla se Maruška.

„Vegetace dostane, co jí náleží,“ odpověděl Vašek. „Alespoň urostou pěkné vánoční stromky.“

Maruška měla příjemně měkké tělo, rozkoš ji bylo objímat.

„Proč ty ses nikdy neoženil?“ zeptala se.

„Ty by sis mne vzala?“

„Proč ne? Vedoucího prodejny! Pěkně by mne zdaleka zdravili, oslovovali paní vedoucí...“

„Co by na to ten tvůj Laďa?“

„Ten?“ odsekla. „Jednou ho beztak vezmu sekerou po kebuli. Věčně ožralý jak zákon káže, jenom bordel dělá. A pokud je náhodou střízlivý, tak je to s ním ještě horší.“

„To bych se načecal, než by tě jako mordýřku pustili z lochu. Možná by se mi zatím aji to moje ženidlo přestalo hlásit o svá práva.“

„Tož to fakt nevím, jaké bych potom udělala s tebou terno.“

Josef Matýsek se pustil do křížku s Martinem Horákem. Z neopatrnosti na něho crbnul pivní pěnu. Za střízliva by si toho jeden ani druhý nevšiml, teď šlo o prestiž. Už se oba váleli v trávě, bílé nažehlené košile zmuchlané, samá zelená šmouha. Další chlapi hned ochotně vyskakovali od stolů, trhali oba rváče od sebe.

„No tak, ogaři, mějte aspoň dnes rozum!“

Chvíli to vypadalo, že se začne prát každý s každým, ale v nejlepším si kdosi prdnul. Všichni rázem zkameněli.

„Kdo to byl?“

Nikdo se nehlásil.

„No to je úroveň! A ve společnosti. Nešlo by pustit ventilátor?“

„Jsme venku na čerstvém povětří, vole, tady si může prdět kdo chce a jak chce! Nemám pravdu, šéfe?“

Vašek Holšák neměl právě čas, zajímala ho Zdenica z Krbového. Něco jí šeptal do ucha. Naštěstí už bylo takové šero, že nebylo vidět, jak se Zdenica červená.

„Hej, Vašku, šéfe!“ křikl kapelmajstr. „Jak dlouho máme ještě hrát?“

„Pokud tady bude jediný host,“ opáčil Vašek Holšák.

Kapela spustila další kousek. Trochu si museli na noty přisvěcovat. Pak už hráli z paměti a jenom ze setrvačnosti. Počáteční elán byl nenávratně fuč, teď už šlo jen o výdrž.

Hosté prořídli. Někteří se vyspí z opice někde v houštině poblíž chodníku cestou ke svému stavení kdesi na samotě, jiní se s trochou štěstí vrátí jak vlaštovky do svého hnízda a zapadnou rovnou v tom co měli na sobě do kanafasu.

„To nemá cenu, hrát pro dva poslední ožralce,“ protestovali muzikanti. „Beztak z toho nemají pojem.“

„Tak ještě jednu poslední pro mne,“ poručil Vašek Holšák. „Rozlučkovou.“

Rozhlížel se, ale už opravdu neměl se kterou by si zatančil.

Muzikanti spustili. Sice pořád ještě dojemné, ale už trochu rozvrzané tóny padaly do ztemnělých houštin a jehličnatých větví okolních lesů.

„Ty, Vašek,“ přitáhl poslední host jubilanta Holšáka na lávku vedle sebe. „Co blbneš s takovýma oslavama? Jak u Rotšildů! Dyť na to z platu šéfa téhle mizerné prodejny nemáš, dyť tu útratu nezaplatíš!“

„Teď už je všechno jedno,“ mávl Vašek Holšák rukou.

Pořád byl střízlivý, jako by si chtěl všeho užít dosyta v bdělém stavu.

„Raduj se, vesel se, příteli drahý!“

„Už jsem naradovaný a naveselený do aleluje. Sotva se držím na nohách. Ráno mi bude palice brnět na prasknutí. Jarča mne doma přetáhne pometlem, týden budu mít tichou domácnost.“

„Tož na mne alespoň v dobrém vzpomínej.“

Muzikanti už měli sbaleno. Vytráceli se popaměti ztemnělými pěšinami k domovům.

Noc začínala řídnout. Ráno dalšího dne se přihlásí rozbřeskem co nevidět.

Oslavenec osaměl.

Světla pořád svítila, kolem žárovek kroužily noční můry. Mouchy se lepily na rozlitou kořalku, sedaly na nedojedky sladkosti. Toulavý pes uchmátl z pod stolu ztracený řízek a prchl s ním do lesa.

Časně ráno příštího dne procházela cestou kolem hasičárny a obchodu jako první babka Mařasová. Šla do kostela. Měla to pajdavou chůzí daleko, musela vyjít z domu dřív, než jiní.

Když mījela dlouhou zděnou budovu hasičské zbrojnice a prodejny zároveň, hledí, všude rozsvícené, všechno otevřené, jako by mejdan, co ji málem celou noc budil ze spaní, měl ještě pokračovat. Ale nikde nikoho.

Z obyčejné babské zvědavosti vešla do obchodu. Živé duše uvnitř nebylo. Tak prošla otevřenými dveřmi do skladu.

Tam v pohodlné židli seděl Vašek Holšák, vedoucí prodejny, a jako by po té těžké noci odpočíval. Proč raději neulehl? Měl tam pohodlnou pohovku, vlastně celé zákoutí upravené jako

nějaký budoár. Však prý co bab tím skladištěm prošlo, kolik se jich na té pohovce vyválelo!

„Vašíku...“

Je se ho dotkla jedním prstem, svalil se na zem jako špalek.

Povídalo se všelicos, třeba to, že Vaška Holšáka trefil šlak. Ale nařízená pitva prokázala, že se napil kyanidu. Policejní vyšetřování také brzy zjistilo důvod sebevražedného činu. Manko! Pořádný sek v účetnictví! To všechno ty noční pokoutní dýchánky. Při mizerném platu vedoucího prodejny by zoufalý Vašek Holšák splácel sekeru kdo ví kolik let. K tomu soud. Pak kriminál. Ke všemu připočíst drauf útratu za narozeninové pohoštění v částce dosti závratné. Kdo to teď všechno zaplatí?

Kapela dostala jakýsi foršus, jinak by chlapi hrát nepřišli. Ale ostatní? Všecko na dobré slovo. Podnik Jednota připočte peníze prošustrované za projedené a propité zboží ze skladových zásob ke ztrátě. Chudáci cukráři! Kdo zaplatí guláš? Kdo řízky? Ani muzikanti se vyúčtování nedočkají. Co si kdo vezme na mrtvém?

O měsíc později se konal na tom samém místě v Kání tradiční hasičský výlet – Svatojánská noc. Občerstvení zabezpečil nový vedoucí prodejny Jednota, udělal na tom mejdanu celkem dobrou tržbu.

Na nešťastného Vaška Holšáka už si o tom čase nikdo ani nevzpomněl.

Kráska Kity se vdává

Nemůže nastat pro muže komplikovanější situace, než když je pohromadě více než jedna žena. Nemůže být příjemnější chvíle, než když se muž octne ve společnosti tří a více žen. Není pro muže obtížnější rozhodování, než si z půl tuctu rozdychtěných krássek zvolit jedinou.

Práce na šicí dílně ve fabričce na výrobu konfekčních obleků je výlučně záležitostí děvčat. Jedinými reprezentanty mužského pohlaví byli mistr Martinek a údržbář Pepoš.

Mistr už měl svá nejlepší léta za sebou. Pohledem na batalion krássek se sice rád potěšil, ale rozpaky z každoročního dílenského večírku přebíjel notnou dávkou alkoholu. Kdyby šlo do tuhého, pak by opravdu nevěděl, co by si s nimi počal.

To údržbář Pepoš byl jiná třída. Skoro žádná z děvčat ho neznala příjmením. Mužský to byl už nemladý, zároveň také nestarář. Ženatý, otec tří dětí, ale stále při chuti. Pořád se na dílně točil. „Mašiny musí šlapat!“ smál se a pokřikoval. Nejraději opravoval ve spodní části strojů. Což děvčatům, zejména v horkých letních dnech, kdy na sobě měly pod pracovním pláštěm jen to nejnutnější, přinášelo trapné situace. Pepoš však byl zároveň určitým osvěžením v té pakárně, jak pracovnice šicí dílně říkaly.

Nejneuvěřitelnější zkazky se sdílely vždy během polední přestávky. Ty šťastně vdané předávaly zkušenosti čekatelkám vytouženého stavu.

„Ten můj byl před svatbou samé t'u t'u t'u a ňu ňu ňu. Teď když má práci za sebou tak sebou práskne do kanafasu a chrápe, až drnčí okenní tabulky.“

„U mne to samé, akorát si pokaždé nejdřív zapálí cigaretu. Vždycky usne, než ji dokouří. Jednou nám tak shořelo půl peřiny. Dva škopky vody jsem musela do postele vylít. Pak mu ustlat na tepichu. Vůbec mu to nevadilo. O ničem nevěděl. Až ráno se hrozně divil, proč spí na podlaze.“

Protřásala se otázka panenství.

„Teď už se takové věci nenosí.“

„Je lepší si to předem vyzkoušet, aby člověk věděl co a jak a do čeho jde.“

„Prý si jedna uchovávala panenství pro toho pravého tak dlouho, až se pak do ní nemohl dostat. Zkoušela všechno možné, ale nic.“

„Jak to s ní dopadlo?“

„Nikdo neví.“

„Možná šla do kláštera.“

„To sotva, tak ošklivá zase nebyla.“

Přišly na přetřes také první zkušenosti.

„Nejhorší je, když je on panic a ona panna. On neví co, ona neví jak. A když k tomu dojde může být ona ze všeho tak nervózní, že dostane křeč a přiskřípne ho. Zkrátka se nemůžou dostat od sebe.“

„Co potom?“

„Musí počkat pokud to nepřestane, ale to může trvat dlouho. Nic nesmí jít násilím, aby se to uvnitř nepotrhlo. Nebo volat o pomoc. Přijdou sanitáři, naloží je jak jsou bez nitky na sobě společně na nosítka, odvezou do nemocnice, doktor jim dá injekci a je po problému.“

„Jak já jim závidím!“

Polední přestávka končila. Děvčata se vracela na dílnu.

„Prý se budeš vdávat,“ prohodila cestou po chodbě kamarádka.

Kity se prudce ohlédla. Nikomu se nesvěřila se svými pocity k Adamovi. Přece by musel napřed on něco povědět. Třeba mám tě rád, jak se to říkává, nebo se zeptat, jestli by si ho chtěla Kity vzít. Snila o tom, že by ho pozvala představit rodičů. „Tohle je můj Adam,“ trochu by se červenala. Řekla by můj, jako by jí patřil úplně celý. A on, málomluvný, by se utápěl v rozpacích, uskakoval očima a také by se trochu červenal. Takže by všechny oficiality musela odbýt za něho. „Máme se rádi,“ řekla by. „Někdy koncem léta se chceme brát.“ Vlastně to byl všechno jen takový sen. Její sen.

Na jedné tancovačce ji Adam pozval k tanci. Držela se ho jako klíště, celý večer, dokonce až k domu ho doprovodila. Věděla, že Adam je její láska, jediná pravá, jediná na celý život. I když ho už víckrát na tancovačce nepotkala, ani jinde, nebo jen letmo, pořád na něho myslela. Ale on, pokud se náhodou potkali, pokaždé jen řekl „Ahoj!“ A šel dál. Jako byla než čistý vzduch, mlha, průsvitná, nehmatná povětrnost.

Tak alespoň chodila ke splavu, kam se mladí lidé z celého města chodili koupat. Adam také. Nespouštěla z něho oči. Ale on, když ji míjel, pokaždé jenom „Ahoj!“ I tak si byla jistá, že je Adam osudově určen jí. Prostě to věděla.

„Kdo cosi o mých vdavkách říkal?“ zeptala se ostře. chtěla mít jistotu.

Úplně se jí zatajil dech, že by snad Adam přece... To by ona musela vědět první...

„Lojzin ze sousední pletárny každému na setkání vypráví, že se koncem léta ožení s tou kráskou Kity,“ zasmála se kamarádka. „Všichni už to ví.“

Až jí zatrnulo. Lojzin – její věčný stín.

Děvčata se jí smála.